

การเขียนเปลี่ยนโลก

สารบำรุงสมอง

เรื่อง : รศ.ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ ภาพ : ขวัญญาณี สมบัติ

นวัตกรรมสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติก็คือ การประดิษฐ์ตัวอักษรเพื่อบันทึกข้อความ และสร้างการอ่านซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ 6,000 ปีก่อน และเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงชีวิตของมนุษย์โลกอย่างแท้จริง

มนุษย์ยืนตัวตรงมีลักษณะและหน้าตาเหมือนมนุษย์ปัจจุบันเมื่อประมาณ 150,000 - 200,000 ปีก่อน ในโลกซึ่งมีอายุประมาณ 4,500 ล้านปี ตลอดเวลาประมาณ 7,500 - 10,000 ชั่วโมง (ชั่วโมงละ 20 ปี) ของมนุษย์สมัยใหม่เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นน้อยมากในชั่วคนแรก ๆ มนุษย์รู้จักใช้การเขียนเพียงประมาณ 300 ชั่วโมงหลังมานี้เอง

การเขียนเปลี่ยนชีวิตมนุษย์ก็เพราะตัวอักษรสามารถบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ ความรู้ ความคิด บทเรียน ฯลฯ เพื่อให้คนรุ่นต่อมาไปศึกษาและปรับปรุงสิ่งที่ตนเองคิดจะทำหรือทำอยู่

ตัวอย่างในเรื่องนี้ก็ได้แก่การรักษาคนป่วยไข้ คนจีนจดบันทึกข้อสังเกต การเจ็บไข้ อาหาร และการรักษาไม่ว่าจะเป็นยาหรือการบำบัดด้วยวิธีต่าง ๆ ตั้งแต่เมื่อ 5,000 ปีก่อน บทเรียนจากอดีตเหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นมาจนเป็นสมบัติอันล้ำค่าของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน

หากปราศจากซึ่งการเขียนในเรื่องเช่นนี้แล้ว บรรพบุรุษของมนุษย์จำนวนมากคงเสียชีวิตหมด หรืออยู่ด้วยความทุกข์ทรมานแสนสาหัส ดังนั้นการเขียนจึงถือได้ว่ามีพระคุณต่อมวลมนุษย์ทำให้พวกเราสามารถมีวันนี้กันได้

จุดพลิกผันสำคัญของการเขียนในเวลาต่อมาคือ ประดิษฐ์กรรมการพิมพ์ของจีนใน ค.ศ. 1045 และของยุโรปใน ค.ศ. 1450 ชาวเยอรมันชื่อ Guttenberg ได้รับเครดิตไปเต็ม ๆ จากการประดิษฐ์เครื่องพิมพ์จนทำให้เกิดการกระจายตัวของหนังสือด้วยเทคโนโลยีนี้ ซึ่งช่วยทำให้คนทุกระดับสามารถอ่านออกเขียนได้สะดวกขึ้น และเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ

เมื่อสมัยก่อนการประดิษฐ์การพิมพ์ มนุษย์ใช้การคัดลอกหนังสือเพื่อเผยแพร่ข้อความ ซึ่งการกระทำเช่นนี้มีความจำกัด เพราะใช้แรงงานคนที่มีความรู้จำนวนมากเพื่อเผยแพร่ ดังนั้นหนังสือแต่ละเล่มจึงมีต้นทุนสูง เฉพาะคนชั้นสูงมีเงินเท่านั้นจึงสามารถได้รับประโยชน์จากความรู้หรือความคิดที่บันทึกไว้ในหนังสือ เมื่อการประดิษฐ์เครื่องพิมพ์ทำให้หนังสือมีราคาถูกลงเป็นอันมากและไม่เกิดความผิดพลาดในการคัดลอก ประโยชน์ของการมีตัวอักษรและการเขียนจึงสามารถตกไปถึงคนธรรมดาได้

การแพร่หลายอย่างสำคัญของคริสตศาสนาเกิดขึ้นได้ก็เพราะเครื่องพิมพ์ของ Guttenberg เทคโนโลยีการพิมพ์นี้ ซึ่งได้แก่การเรียงตัวอักษรระดะกั่วลงในแผ่นไม้ ราวหมึก และอัดกระดาษทับ มีอายุยืนยาวอย่างไม่มีเปลี่ยนแปลงมากมายเป็นเวลาประมาณ 400 ปี

เมื่อมีการใช้ไฟฟ้า การพิมพ์ด้วยเครื่องจักรอย่างรวดเร็วก็ไม่ใช่การอัด (press คืออัด ซึ่งเหตุที่ภาษาอังกฤษเรียกกลุ่มผู้ผลิตหนังสือพิมพ์ก็ด้วยเหตุนี้) อีกต่อไป

การพิมพ์แบบออฟเซต และแบบดิจิตอลในปัจจุบันล้วนเป็นผลพวงจากการประดิษฐ์ตัวอักษร หรือการเขียนทั้งสิ้น ถ้ามนุษย์ไม่สามารถประดิษฐ์ตัวอักษรได้ การเขียนก็ไม่เกิดขึ้น และความเป็นอารยะ (civilization) ก็ยากที่จะเกิดได้เช่นเดียวกัน

การเขียนเปลี่ยนแปลงโลกได้ยิ่งขึ้นก็เพราะมีผู้มีความสามารถในการใช้ภาษา บันทึกความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปลูกเรืออารมณ์ ความเชื่อ ตลอดจนความรู้สึกของผู้คน จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์โลก

ถ้าไม่มีการเขียนก็ไม่มียุทธศาสตร์สำหรับคนรุ่นหลัง และถ้าไม่มีการบันทึกบทเรียนเพื่อให้สามารถช่วยกันรักษาโลกใบนี้ไว้ได้ ก็อาจไม่มีมนุษย์รุ่นต่อไปให้รับการถ่ายทอด